

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Kütüphane Dijital Hizmetlerinin Kullanıcı Açısından Değerlendirilmesi

Milli Kütüphane Örneği

13-14 MAYIS 2015 - ANKARA

İÇERİK

- Giriş
- Analogdan Dijitale Geçişte Kütüphaneler
- Milli Kütüphane Dijital Hizmetleri
- Saha Çalışması: Güzel Sanatlar Sistemi

Proje Ekibi

- Hamdi TURŞUCU – Proje Yöneticisi
- Bayram Zafer BARIN – Proje Yürütücüsü
- Hakan Koray ÖZLÜK – Proje Temsilcisi
- H. Bahadır AYDINONAT – Proje Temsilcisi

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

- kültürel miras; önceki kuşaklar tarafından oluşturulan ve taşıdıkları değer niteliğiyle korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gereken eserlerdir.

- Kültürel miras öğelerinin sayısallaştırılması, içeriğin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi önemli sorumluluklarımızdan birisidir.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

- Teknolojiye paralel olarak sayısallaştırma işlemleri de hızlı bir şekilde gelişmektedir.
- Ülkelerin mevcut kaynaklarının (emek, personel, zaman vb.) israf edilmemesi ve kurumlar, ülkeler arası işbirliğinin sağlanması gibi nedenlerden dolayı **standartlaşmaya** gidilmesi artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

- Analogdan Dijitale GeçiŖte

Kütüphaneler

- Teknolojinin gelişmesine paralel olarak gelişen ve değişen isteklere cevap verebilmek amacıyla kütüphanelerinde gereksinimi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.
- Klasik kütüphane hizmetleri, bilgisayarlar aracılığı ile verilmeye başlanarak işlemler hızlandırılmış, hata en aza indirilmiş ve zaman ve mekandan bağımsız hale gelmiştir.
- Çevrimiçi ve toplu kataloglar, kapsamlı otomasyon sistemleri, elektronik kaynaklar ve veritabanları kütüphanelerin en önemli hizmetleri arasına girmiştir.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

- Bir kültür ögesi olan kütüphaneler koleksiyonlarında birçok kültürel miras kaynağı bulundurmaktadırlar.
- Kültürel miras öğelerinin paylaşımı ve gelecek kuşaklara aktarımı en önemli konulardan biridir.
- Kütüphaneler de bu kültür öğelerini sayısallaştırarak hem korunmasını sağlamaktadır hem de daha çok kişiye ulaştırılmasını hedeflemektedirler.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Türkiye’de sayısal içeriğin korunması konusunda bir 2011 yılında çalıştay düzenlenmiştir. Bir saha çalışmasında kullanılmak üzere farklı ülkelerdeki durumu analiz etmek amacıyla bir anket hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu anketin sonucu değerlendirilerek Avrupa Birliğine bir rapor olarak sunulmuştur.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

RAPOR

1. Anket uygulanan kuruluşların kendine has sayısallaştırma ve koruma yöntemleri bulunmaktadır. Bir global standart yoktur.
2. Kapsamlı bir sayısallaştırma ve koruma politikası bulunmamaktadır.
3. Sayısallaştırılan içerik için herhangi bir derleme kanunu bulunmamaktadır.
4. Türkiye'den Ulusal Akademik ağa sadece Milli Kütüphane bağlı bulunmaktadır.
5. Sayısal içeriğe erişim ve indirme izinleri üyelik sistemiyle gerçekleştirilmektedir.
6. Sayısallaştırma ve koruma genellikle basit standartlar ve metadata kullanılmıştır.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

RAPOR – DEVAM

7. İlk ana kopya koruma amaçlı olarak tutulmakta ve kullanıcının kullanımına sunulmamaktadır.
8. Sayısallaştırılan içeriğe uygulanan kalite kontrol kriterleri genellikle çözünürlük, renk tonlamaları, görüntü temizleme ile ilgilidir.
9. Milli Kütüphanenin aksine Devlet Arşivleri ve Süleymaniye Kütüphanesi barındırdığı materyalin türü açısından telifli içerik bulundurmamaktadır.
10. Sayısallaştırma ve koruma işlemlerinde görülen en önemli problemler bütçe ve teknik bilgi konusundadır.
11. Sonuç olarak Türkiye’de sayısallaştırma ve koruma çalışmaları bireysel olarak yapılmaktadır.
12. Ulusal Standart, politika ve stratejiler bulunmamaktadır.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

RAPOR AVRUPA

- Avrupa ülkelerinin bir çoğunda sayısallaştırma ve koruma konusunda belli bir politika ve strateji oluşturulduğu görülmektedir.
- En iyi örnek olarak İtalya ve Fransa bu işlemlerinde belli bir standartlaşmaya gittikleri anlaşılmış ve standart kurallar ve politikalar belirlediği görülmüştür.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Tarihsel Bakış

- Ülkemizde ilk bilgisayar Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından 1960 yılında alınmıştır. KGM' yi ODTÜ ve İTÜ takip etmiştir.
- 1990'lı yıllara gelindiğinde bilgisayar kullanımı artmış ama gerçek anlamda otomasyon sistemlerine geçiş 2000'li yıllarda olmuştur.
- İnternet kullanımı 1986 yılında TÜVEKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı) ile başlamış 1993 yılında ODTU ve TUBİTAK işbirliği ile geniş ağ hizmetleri verilmeye başlanmıştır.

Tarihsel Bakış

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

12.1 Bilgi Toplumu İstatistikleri, 2004-2014
Information Society Statistics, 2004-2014

	2004	2005	2006 (*)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ICT Usage in Enterprises											
Bilgisayar Kullanımı - Computer Usage	-	87,8	-	88,7	90,6	90,7	92,3	94,0	93,5	92,0	94,4
İnternet Erişimi - Internet Access	-	80,4	-	85,4	89,2	88,8	90,9	92,4	92,5	90,8	89,9
Web Sitesi Sahipliği - Having Website	-	48,2	-	63,1	62,4	58,7	52,5	55,4	58,0	53,8	56,6
Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı ICT Usage in Households and Individuals											
Bilgisayar Kullanımı (Toplam)- Computer Usage (Total)	23,6	22,9	-	33,4	38,0	40,1	43,2	46,4	48,7	49,9	53,5
Erkek - Male	31,1	30,0	-	42,7	47,8	50,5	53,4	56,1	59,0	60,2	62,7
Kadın - Female	16,2	15,9	-	23,7	28,5	30,0	33,2	36,9	38,5	39,8	44,3
İnternet Kullanımı (Toplam) - Internet Usage (Total)	18,8	17,6	-	30,1	35,9	38,1	41,6	45,0	47,4	48,9	53,8
Erkek - Male	25,7	24,0	-	39,2	45,4	48,6	51,8	54,9	58,1	59,3	63,5
Kadın - Female	12,1	11,1	-	20,7	26,6	28,0	31,7	35,3	37,0	38,7	44,1
Hanelerde İnternet erişimi - Households with access to the Internet	7,0	8,7	-	19,7	25,4	30,0	41,6	42,9	47,2	49,1	60,2

TÜİK, Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması, Hanelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması (16-74 yaş arası bireyler)

RICHS
RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Tarihsel Bakış - Halk Kütüphaneleri

Halk Kütüphanelerinde bilgisayar kullanımı 1990'lı yılların başında başlamıştır.

Halk kütüphanelerinde internet erişimi hizmeti 1990'lı yılların sonunda verilmeye başlanmıştır.

1999 yılında kütüphane otomasyon sistemiyle hizmet veren yaklaşık 60 kütüphane bulunmaktaydı.

Kullanıcılara internet erişim hizmeti 2005 yılında 81 kütüphane ile başlamıştır. Bu sayı günümüzde 382 internet erişim merkezi ve 5925 bilgisayar ile hizmet sağlanmaktadır.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Tarihsel Bakış - Halk Kütüphaneleri

Halk kütüphanelerinde ilk olarak 1997 yılında İskenderiye otomasyon programı kullanılmaya başlanmıştır. İskenderiye programının yetersiz kalması sebebiyle 2005 yılında web tabanlı Milas otomasyon programı kullanılmaya başlanmıştır. 2012 yılından günümüze açık kaynak kodlu KOHA otomasyon programı halk kütüphanelerinde kullanılmaktadır.

1991-2002	378 bilgisayar, 105 yazıcı
2003	19 bilgisayar, 12 yazıcı
2004	6 bilgisayar, 30 yazıcı
2005	829 bilgisayar, 150 yazıcı
2006	50 bilgisayar, 20 yazıcı
2007	50 bilgisayar, 10 yazıcı
2008	300 bilgisayar, 100 yazıcı
2009	383 bilgisayar, 180 yazıcı
2010	274 bilgisayar, 90 yazıcı
2011	240 bilgisayar, 74 yazıcı
2012	615 bilgisayar, 61 yazıcı
2013	1289 bilgisayar, 165 yazıcı, 200 projektör
2014	964 bilgisayar ve 173 yazıcı

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Tarihsel Bakış – Milli Kütüphane

Milli Kütüphaneye ilk bilgisayar 1983 yılında bağış yolu ile alınmıştır. Daha sonra Milli Kütüphane 'de ulusal ve uluslararası düzeyde bilgisayara dayalı çağdaş bir bilgi sistemi kurma çalışmaları 1987 yılında başlamıştır.

Aleph Kütüphane otomasyon programı ise 1991 yılından günümüze güncellenerek kullanılmaktadır.

Milli Kütüphane bünyesinde 1993 yılında faaliyete geçen Bilgi İşlem Merkezi ile; kurumun bilgisayara dayalı bilgi sistemi çalışmalarının planlanıp, işletilmesi kapsamında önemli bir misyon üstlenmiştir.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Tarihsel Bakış – Milli Kütüphane

İnternet erişimi olarak, Türk Telekom üzerinden 100 Mbit Metro Ethernet ve okuyucuların kullanımı için ULAKNET üzerinden alınan 20 Mbit hızında metro ethernet erişimi sağlanmaktadır.

2014 Yılı Donanım Listesi

Kişisel Bilgisayar	295 adet
İnce İstemci (Thin Client)	30 adet
Dizüstü Bilgisayar	19 adet
Sunucu	7 adet
Depolama Üniteleri (Storage)	4 adet
Access Point	11 adet

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Milli Kütüphane Dijital Hizmetleri

- ÇEVİRİMİÇİ KATALOG TARAMA VE AYIRTMA
- TOPLU KATALOG
- GÜZEL SANATLAR SİSTEMİ
- SÜRELİ YAYINLAR SİSTEMİ
- EL YAZMALARİ
- BİBLİYOGRAFİYALAR
- TAŞ PLAKLAR
- ELEKTRONİK VERİTABANLARI
- İNTERNET ERİŞİM TERMİNALLERİ
- WIFI

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

GÜZEL SANATLAR SİSTEMİ

Sistem akademik personele, öğrencilere ve kitap dışı materyal koleksiyonuna ilgi duyan tüm kullanıcılara Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve ilgili mevzuatlar çerçevesinde hizmet verebilmek için tasarlanmıştır.

Hedeflenen amaçlar: Kaynakları korumak, araştırmacılara zamandan ve mekandan bağımsız hizmet edebilme, personeli verimli kullanma ve kültür öğelerinin daha fazla paylaşımıdır.

5 Ağustos 2014 tarihinde hizmete girmiştir. Şu an poster, afiş ve tablolar sistemde yer almaktadır. Fakat koleksiyona diğer kitap dışı materyaller de eklenecektir. Şu an koleksiyonda 40'dan fazla çeşitte 20.000 afiş ve 517 tablo bulunmaktadır.

RICHERS Projesi kapsamında kütüphanelerce verilen dijital hizmetlerin kullanıcı çerçevesinde araştırılması kapsamında sistem hakkında bilgi toplamak amaçlı görüşmeler yapılmış ve Güzel Sanatlar Sistemini kullanan kullanıcılara anket uygulanmıştır.

Anket ile kullanıcıların sistem hakkındaki görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

GÜZEL SANATLAR SİSTEMİ

- Anket için 10 kullanıcı gönüllü olup sorularımızı cevaplamıştır.
- Katılımcıların 5 tanesi erkek ve 5 tanesi kadındır.
- Yaş aralığı 22'den 62'ye kadar uzanmakta olup genellikle orta yaş grubundandır.
- Katılımcıların 1'i ortaokul, 2'si lise, 5 tanesi Üniversite ve 2 tanesi Y.lisans mezunudur.
- İş grupları: 2 öğrenci, 2 işçi, 1 emekli, 1 edebiyatçı ve 4 kamu çalışanıdır.
- Katılımcılar dijital içeriği araştırma amaçlı olarak kullanmışlardır.

RICHERS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

- Katılanların tümü sistem geneli hakkında olumlu düşüncelere sahiptir.
- Sistemin kullanımı, tasarımı, kaynakların içeriği, görüntü kalitesi gibi sorularda kullanıcılar olumlu cevap vermişlerdir.
- Arama seçenekleri, listeleme, öneriler gibi sorulara katılımcıların yarısı evet hayır gibi kısa cevaplar ya da boş bırakarak geçmişlerdir.
- Sistemde eksik bulunan noktalar ise yavaş olması, içeriğin geliştirilmesi gerektiği, arama seçenekleri ve listeleme olanaklarının geliştirilmesi gerektiği , tasarım yönünden çok pratik olmadığı ve katalog tarama ile entegre çalışması gerektiği gibi konulardır.

RICHS

RENEWAL, INNOVATION AND CHANGE:
HERITAGE AND EUROPEAN SOCIETY

Teşekkürler...

www.riches-project.eu

Bahadır AYDINONAT

bahadir.aydinonat@kultur.gov.tr

Hakan Koray ÖZLÜK

hakan.ozluk@kultur.gov.tr

